

Algebra
visoko učilište

Napredni datotečni sustavi

www.racunarstvo.hr

Teme

- RAMdisk
- LVM
- ZFS
- XFS
- iSCSI

Algebra

visoka škola
za primijenjeno
računarstvo

RAMdisk

- ideja - rezervirati dio RAM memorije, na tom dijelu RAM memorije napraviti "particiju", formatirati ju sa nekim podržanim datotečnim sustavom i koristiti kao uobičajeni direktorij na sustavu
- dva načina kako napraviti RAMdisk na Linuxu - korištenjem *ramfs* i *tmpfs* datotečnin sustava

Algebra

visoka škola
za primijenjeno
računarstvo

ramfs

- ramfs – zastarjelo, rezerviranje fizičke memorije direktnim formatiranjem

- primjer:

```
# mkfs.ext3 /dev/ram0 16384
```

- nakon rezervacije i formatiranja, procedura je ista kao i kod svih drugih datotečnih sustava – napraviti direktorij za *mount* i montirati
- problem – ne postoji trajna konfiguracija, nakon restarta nestaju svi podaci

Algebra

visoka škola
za primijenjeno
računarstvo

tmpfs

- ponaša se kao klasični datotečni sustav neovisno o tome gdje se nalazi, pošto može koristiti i RAM memoriju i swap particiju
- konfiguracija *tmpfs*-a se već nekoliko godina radi automatski pri instalaciji Linuxa, pošto je to primjena koncepta zajedničke memorije (*shm*, *Shared Memory*) na uobičajene postupke poput pohrane datoteka i direktorija na disk/particiju koja se zapravo nalazi u memoriji
- primjer iz `/etc/fstab`:

```
tmpfs    /dev/shm tmpfs defaults 0 0
```

Mogli bismo i promijeniti konfiguraciju navedenog datotečnog sustava tako da eksplicitno zadamo veličinu:

```
tmpfs    /dev/shm tmpfs defaults,size=2G 0 0
```


Algebra

visoka škola
za primijenjeno
računarstvo

LVM (Logical Volume Manager)

- jedan od najčešćih problema sa sustavom za pohranu - nemogućnost kvalitetnog upravljanja diskovnim prostorom
- Pitanje:

Kako povećati ili smanjiti postojeće particije i datotečne sustave kako bismo slobodni prostor npr. dodijelili nekoj drugoj particiji kojoj u tom trenutku prostor fali?

Algebra

visoka škola
za primijenjeno
računarstvo

Faze kreiranja LVM-a

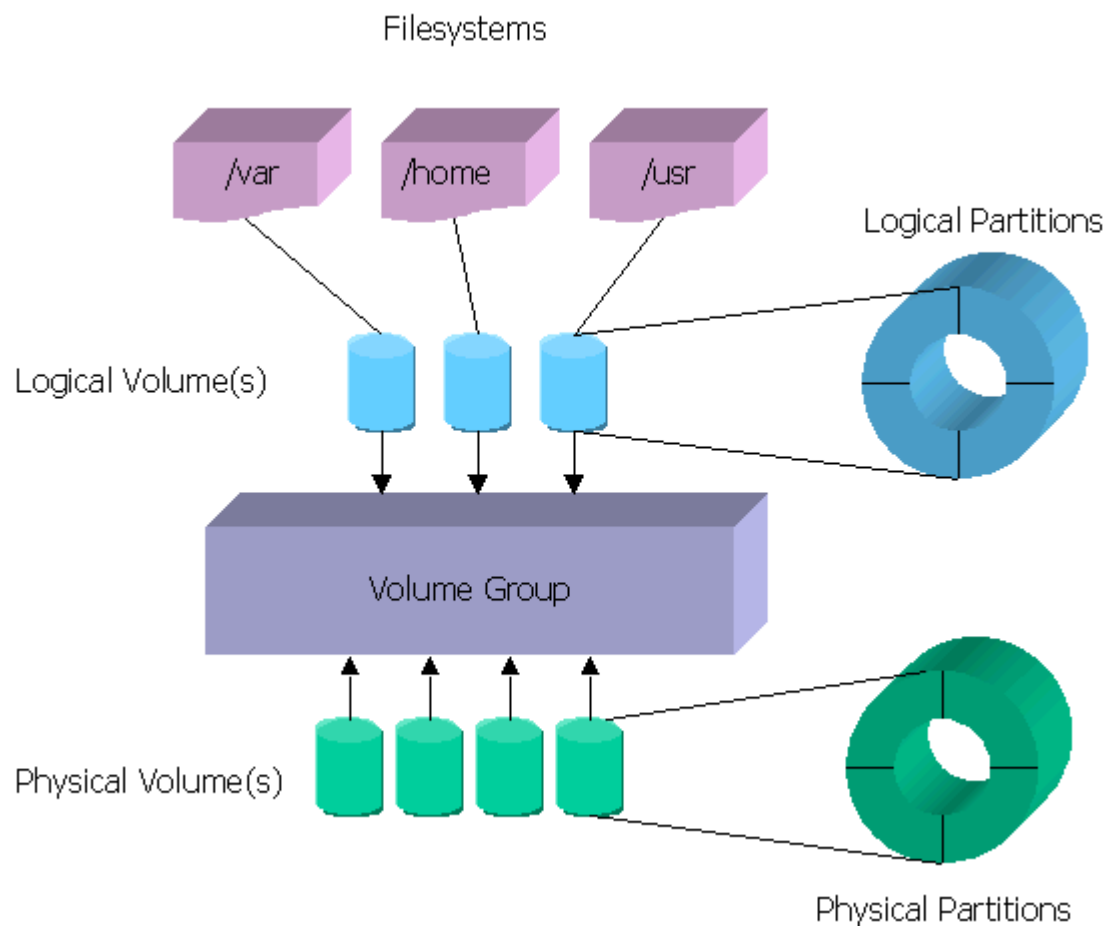
1. Izrada particije za LVM, tj. particioniranje (iako se mogu koristiti i cijeli diskovi);
2. Formatiranje particija koje smo pripremili za LVM, tj. postavljanje "LVM datotečnog sustava" korištenjem komande *pvcreate*;
3. Kreiranje grupe kapaciteta (*Volume Group*), koja se koristi radi *okrupnjavanja* dostupnih kapaciteta;
4. Kreiranje logičkog volume-a (*Logical Volume*)

Algebra

visoka škola
za primijenjeno
računarstvo

Faze kreiranja LVM-a

Algebra

visoka škola
za primijenjeno
računarstvo

Physical Extent

- *Physical Extent* (PE) - LVM-ov *cluster size* - minimalna količina kapaciteta koju možemo koristiti da bismo iz grupe kapaciteta napravili logički volume.
- Primjer: ako je veličina PE 4MB a mi pokušavamo napraviti logički volume veličine 250MB, pri kreiranju logičkog volume-a će biti odabran najbliži kapacitet traženom (252MB), koji je *djeljiv* sa 4MB (250 ne možemo podijeliti sa 4 i dobiti cijeli broj).
- Način razmišljanja u praksi: ako radimo LVM zato da bismo na njega smjestili datoteke i direktorije od korisnika za SAMBA *file share*, onda će manji PE biti dobar izbor. Ako pak želimo na LVM pohraniti datoteke od baze podataka (velike datoteke!), veći PE će bolje odgovarati toj specifičnoj primjeni.

Algebra

visoka škola
za primijenjeno
računarstvo

Grow i shrink

- Povećavanje LVM-a (*grow*) ide u dvije faze:
  1. Povećavanje logičkog volumea, maksimalno za veličinu preostalog slobodnog prostora unutar grupe kapaciteta;
  2. Povećavanje datotečnog sustava (*ext3*, *ext4*) koji je formiran *nad* logičkim volume-om.
- Smanjivanje LVM-a (*shrink*) ide u tri faze:
  1. Provjera konzistentnosti i demontiranje (*umount*) datotečnog sustava;
  2. Smanjivanje datotečnog sustava (*ext3*, *ext4*) koji je formiran *nad* logičkim volume-om;
  3. Smanjivanje logičkog volumea, maksimalno za veličinu preostalog slobodnog prostora unutar grupe kapaciteta.

Algebra

visoka škola
za primijenjeno
računarstvo

ZFS

- napredni datotečni sustav koji već dulji niz godina postoji na Solaris operacijskim sustavima
- ideja - objedinjavanje funkcionalnosti LVM-a, datotečnog sustava, upravljanja diskovima, korištenja *snapshots*, provjere integriteta (256-bit zaštitne sume), automatskog popravljavanja pogrešaka, korištenje naprednih RAID tehnologija (RAIDZ, RAIDZ2), ogroman teoretski kapacitet (ZB i veći), itd.
- implementacija ZFS-a pod Linuxom nije završena, ali se približava produkcijskoj fazi

Algebra

visoka škola
za primijenjeno
računarstvo

XFS, I

- 64-bitni datotečni sustav koji je originalno razvijen od strane SGI-ja (*Silicon Graphics Inc.*)
- maksimalna duljina imena datoteke je 255 znakova, a u svojoj 64-bitnoj varijanti, podržava veličine datoteka do 16EB i veličine particija do 18EB
- kao kod *ext3* i *ext4*, radi se o *journaling* datotečnom sustavu.

Algebra

visoka škola
za primijenjeno
računarstvo

XFS, II

- moguće je rezervirati brzinu za obavljanje operacija po XFS particijama (*Guaranteed Rate I/O*)
- prednosti pred ZFS-om – datotečni sustav koji postoji u produkcijskoj verziji na Linuxu, dok je ZFS još uvijek u testiranju.
- XFS je odnedavno postao i uobičajeni (*default*) datotečni sustav nove verzije RedHat-a, CentOS-a i Scientific Linuxa za sve particije osim */boot* particije (mjesto gdje se nalazi kernel i popratni sadržaji potrebni za uspješno pokretanje poslužitelja)
- većina korisnika smatra da je ovo bolji datotečni sustav od ext3/4 pri velikim opterećenjima, ali i uz veće zauzeće sistemskih resursa (naročito CPU)

Algebra

visoka škola
za primijenjeno
računarstvo

Block-level i share-level pristup sustavu za pohranu

- kod *share-level* protokola, vidimo prostor na koji snimamo i sa kojeg čitamo podatke, ne vidimo datotečni sustav koji je na njemu niti napredne funkcije tog datotečnog sustava;
- kod *block-level* protokola (što direktno slijedi iz točke 1.), vidimo cijeli *block device* (LUN, disk), kojeg onda možemo formatirati datotečnim sustavom koji na tom uređaju želimo koristiti

Algebra

visoka škola
za primijenjeno
računarstvo

iSCSI

- iSCSI je jedan od protokola koji nudi *block-level* pristup mrežnim sustavima za pohranu
- koristi postojeću IP mrežu i sve njene tehnološke pretpostavke (IP adrese, portove, ...) za direktno povezivanje na LUN (*Logical Unit Number*, tj. block-level uređaj koji predstavljamo kroz iSCSI target portal)
- adresiranje u iSCSI-ju – koriste se IP adrese i IQN (*iSCSI Qualified Name*).
- IQN je zapravo iSCSIjev pandan mrežnim imenima (FQDN) iz klasičnih IP mreža
- klijentska strana (*initiator*) i poslužiteljska strana (*target*) imaju unikatni IQN, kao što imaju i unikatne IP adrese

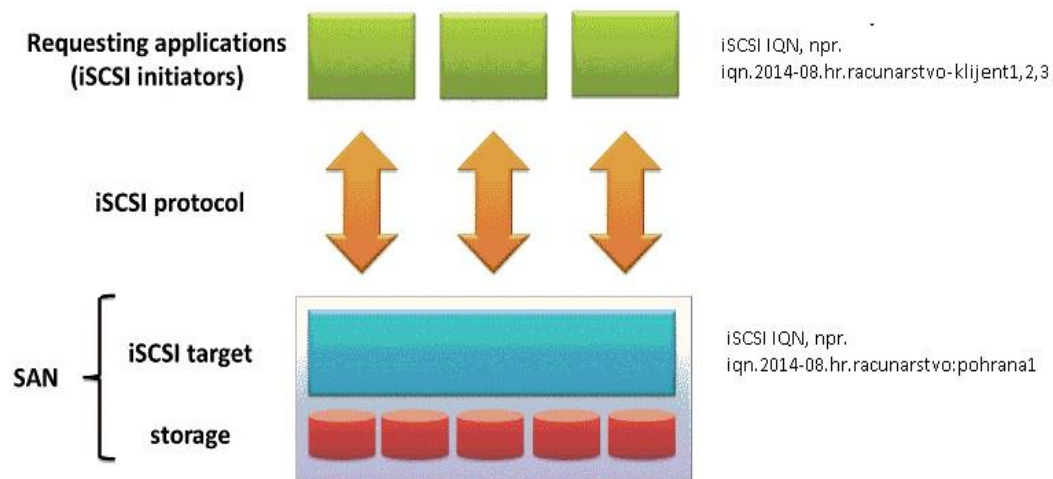

Algebra

visoka škola
za primijenjeno
računarstvo

Komunikacija u iSCSI

Algebra

visoka škola
za primijenjeno
računarstvo

iSCSI *target* i *initiator*

- target – „serverska” komponenta u iSCSI sustavu
- target portal – servis koji se „nalazi” na iSCSI uređaju na portu 3260 i nudi listu dostupnih LUN-ova iSCSI *initiatorima*
- initiator – „klijentska” komponenta u iSCSI sustavu

Algebra

visoka škola
za primijenjeno
računarstvo

?

Algebra
visoko učilište